

**BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI YANGI O'ZBEKISTON STRATEGIYASINI
TARG'IBOT QILISHGA TAYYORLASHNI TASHKIL ETISH VA UNI
BOSHQARISH**

Mamadiyorova Shahlo Murodullayevna

Nav DPI 2kurs San atshunoslik fakulteti

Ta'lim muassasalari boshqaruvi yonalishi magistranti

Ilmiy raxbar prof. Shahnoza Abdullayeva

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bo'lajak pedagoglarda kasbiy layoqatni tarbiyalashning o'ziga xos tomonlari haqida fikrlar bildirilib, unda amalga oshiriladigan texnologik faoliyat haqida ma'lumotlar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Layoqat, kasbiy layoqat, modellashtirish, metodologiya, antropologiya.*

KIRISH

Hozirgi kunda Prezidentimizning tashabbuslari bilan mamlakatimizda yosh avlodni barkamol qilib tarbiyalash, yosh avlodning har jihatdan yetuk, jismonan sog'lom, intellektual salohiyatli, ma'nan barkamol ulg'ayishi uchun, shuningdek yoshlarni qilgan mehnati, erishgan yutuqlariga yarasha rag'batlantirishga qaratilgan tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston

Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF4947 sonli Farmoni, 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909 qarorlari tadqiqot ishimizga dasturul amal bo'lib xizmat qiladi. Mamlakatimizda kasb-hunar ta'limini tashkil etish va rivojlantirish borasida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu borada oliy ta'lim muassasalarining eng muhim vazifalaridan biri – bu bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini shakllantirishdir. Kasbiy tayyorgarlik – zaruriy kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish asosida yuzaga keluvchi shaxs ijtimoiy kompetentligining o'ziga xos ko'rinishi sifatida izohlanadi. Kasbiy tayyorgarlik o'z-o'zidan yuzaga kelmay balki aniq maqsadlar asosida rejalashtirilgan muayyan bosqichlarni qamrab oladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Pedagogik ta'limning insonparvarlik maqsadi uning mazmunini antropologizatsiyalashni, kelajakdagi o'qituvchilarni kasbiy tayyorgarlikning yetarli shakllarini, usullarini va texnikasini topishni o'z ichiga oladi. Shunday qilib, L. K. Raxlevskayaning fikriga ko'ra, insonparvarlikning samarali usullari ("insonparvarlashtirish") ta'lim tizimiga antropologik va madaniy yondashuvlardir.

Antropologik yondashuv ta'lim tizimini "insonparvarlashtirish", inson haqidagi yaxlit bilimlarni va o'z hayotining madaniy hayotini o'z ichiga oladi. Madaniy yondashuv ichki dunyo madaniyatini, birinchi navbatda, o'qituvchini, so'ngra har bir o'quvchini "o'sishi" imkonini beradi.

Bugungi kunda insoniyatning ma'naviy qayta tiklanishiga umid qilish, o'z-o'zini himoya qilishning zarur usuli va yer yuzida omon qolish imkoniyati bilan bog'liq bo'lgan inson muammosi turli jihatlarida faol ravishda muhokama qilinmoqda. Agar siz inson haqidagi nutq

panoramasiga qarasangiz, unda kamida uchta yirik blok mavjud: din, falsafa va ilm-fan, ularning har biri o'z nuqtai nazarini tushunadi.

Modelning mavhum tabiati bu holatda ikkilamchi aloqalar va munosabatlarni istisno qilishga imkon berdi. Modelni ishlab chiqish jarayonida bo'lajak o'qituvchini tayyorlash jarayoni antropologik yondashuv nuqtai nazaridan ko'rib chiqiladi, ya'ni, modelda pedagogika ta'lim jarayonida uning amalga oshirilishini ta'minlaydigan aloqalar va munosabatlar tizimi qayta ishlab chiqiladi. (V.A. Shtoff).

So'nggi paytlarda turli jihatlarida falsafiy, madaniy, ijtimoiy, psixologik va pedagogik adabiyotlarda inson muammosi faol ravishda o'rganish ilmiy bilimlarning butun tizimini insonparvarlashtirish ("insonparvarlashtirish") bilan bog'liq. XX asrning oxiri ushbu muammoni o'rganishning sifat jihatidan yangi darajasiga ega bo'lib, u tobora yaxlit, murakkab, integral xususiyatga ega. Bu "inson harakati" tushunchasi bilan belgilanadigan inson haqidagi turli xil va tobora ko'proq interpenetratsion bilimlarning rivojlanishidagi ushbu bosqich bo'lib, uning maqsadi inson va uning jismoniy faoliyati haqida yagona ta'limotni shakllantirishdir.

Insonning yaxlit bio-psixo-ijtimoiy-madaniy tizimi sifatida bilimi bugungi kunda ham nazariy, ham amaliy ahamiyatga ega, ular umuman insonshunoslik amaliyotida va xususan pedagogik amaliyotda juda muhimdir. O'qituvchi uchun insonni yaxlit tizim sifatida bilish va "ta'lim mavzusi" uning kasbining asosini tashkil etadi, bu tushunmovchiliksiz mazmunli pedagogik faoliyat mumkin emas.

Xulosa o'rnida aytish joizki, antropologik yondashuvning mohiyatini o'rganish, pedagogik ta'lim nazariyasi va amaliyotida ushbu masalaning holatini o'rganish birinchi navbatda, antropologik yondashuv bo'lajak o'qituvchini tayyorlash jarayonining maqsadlari, mazmuni, texnologiyalari va natijalarini "insonparvarlashtirish" ni o'z ichiga oladi; ikkinchidan, hozirgi vaqtda ilm-fanda insonni yaxlit bio - psixo-ijtimoiymadaniy tizim sifatida o'rganish uchun ijobiy tendensiyalar mavjud; uchinchidan, oliy ta'lim amaliyotida, afsuski, bo'lajak o'qituvchini antropologik (insonshunoslik) tayyorlashning samarali tizimi ishlab chiqilmagan.

XULOSA VA MUNOZARA

Antropologik yondashuv asosida kelajak o'qituvchini tayyorlash modelining asosiy tarkibiy elementlari maqsadli deb topildi, mazmunli, texnologik va samarali komponentlar, o'zaro ta'sirlar antropologik yondashuv (antropologik, axiologik, madaniy-mantiqiy, faoliyat, tizimli, individualizatsiya) asosida umumiy va ajratilgan printsiplarning ta'siri bilan belgilanadi. Shu bilan birga, olib borilgan tadqiqotlar bo'lajak o'qituvchilarni antropologik tayyorgarlikning barcha masalalarini hal qilishni talab qilmaydi, chunki u pedagogik ta'limning o'quv rejalari va dasturlarida o'zgarishlarni o'z ichiga oladi, shuningdek, pedagogika ta'lim muassasalarining o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligining antropologik jihatini o'rganishni talab qiladi.

ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. Аксенова Г.И. Формирование субъективной позиции учителя в процессе профессиональной подготовки: Дис. ... д-ра. пед. наук. - М., 1998. - 448 б
2. Амосов Н.М. Алгоритмы разума. - Киев: Наукова думка, 1968. - 86 б
3. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. — М.: Наука, 2000. — 357 б. - (Серия "Памятники психологической мысли").

4. Автономова Н.С. Структуралистская антропология // Буржуазная философская антропология XX века. – М., 1986. – 120 в.
5. Бахтин, М.М. Проблемы поэтики Достоевского [Текст]/. М.М. Бахтин// Проблемы поэтики Достоевского. Изд. второе, переработ. и дополн. - М.: Советский писатель, 1963. - 362 в.
6. Белова, С.В. Управление школой на принципах построения диалогических взаимоотношений [Текст]/. С.В. Белова// Модернизация управления образовательным учреждением: методическое пособие. /Под ред. В.В. Серикова, Т.В. Черниковой. - М.: АПКиПРО, 2005. - 162 в.